

На основу члана 86. став 1, члана 87. став 5, члана 96, члана 97. став 2, члана 147. став 2, члана 194. став 2, члана 199. став 5, члана 239, члана 249. став 1. и члана 265. Закона о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18 и 9/20),
Директор Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије доноси

ПРАВИЛНИК о обављању ваздушног саобраћаја једрилицама

Предмет Правилника Члан 1.

Овим правилником се ближе одређују: услови под којима се издаје, мења, суспендује или ставља ван снаге сертификат ваздухопловног оператера који обавља јавни-превоз једрилицом; услови под којима се издаје претходна сагласност на закључење уговора о закупу једрилице; ближи услови и начин обављања посебних делатности у ваздушном саобраћају које се обављају једрилицом уз накнаду; услови под којима се издаје, мења, суспендује или ставља ван снаге потврда о испуњавању услова за обављање једрилицом посебних делатности високог ризика; услови које мора да испуни оператер једрилице који обавља некомерцијално летење; садржај изјаве којом оператер једрилице који обавља некомерцијално летење потврђује да је одговарајуће оспособљен и да располаже средствима за извршавање одговорности у вези са коришћењем једрилице, исправе и књиге које морају да се налазе у једрилици у лету, као и начин спровођења провере испуњености услова за обављање јавног авио-превоза, посебних делатности у ваздушном саобраћају које се обављају уз накнаду и некомерцијалног летења једрилицом.

Овим правилником се ближе одређују и број чланова и састав посаде једрилице, као и услови у погледу радног времена, времена летења, трајања летачке дужности, одмора и слободних дана чланова посаде једрилице.

Преузимање прописа Европске уније Члан 2.

Овим правилником се у домаће законодавство преузима Спроведбена уредба Комисије (ЕУ) 2018/1976 од 14. децембра 2018. године о утврђивању детаљних правила за управљање једрилицама у складу с Уредбом (ЕУ) бр. 2018/1139 Европског парламента и Савета.

Спроведбена уредба Комисије (ЕУ) 2018/1976 дата је у Прилогу 1, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

Значење израза Члан 3.

Поједини изрази који се користе у овом правилнику имају следеће значење:

- 1) *Агенција* је Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (*European Union Aviation Safety Agency*);
- 2) *надлежни орган* у Републици Србији је Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије, у складу са Законом о ваздушном саобраћају;
- 3) *Спроведбена уредба Комисије (ЕУ) бр. 923/2012* је Спроведбена уредба Комисије (ЕУ) бр. 923/2012 од 26. септембра 2012. године о утврђивању заједничких правила летења и оперативних одредаба у вези са услугама и поступцима у ваздушној пловидби и измени Спроведбене уредбе (ЕУ) бр. 1035/2011 и уредаба (ЕЗ) бр. 1265/2007, (ЕЗ) бр. 1794/2006, (ЕЗ) бр. 730/2006, (ЕЗ) бр. 1033/2006 и (ЕУ) бр. 255/2010. Ова уредба је у Републици Србији примењена

Правилником о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20);

4) *Уредба (ЕЗ) бр. 216/2008* је Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 216/2008 од 20. фебруара 2008. године о основним правилима у области цивилног ваздухопловства и оснивању Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја, којом се укидају Упутство Савета 91/670/ЕЕЗ, Уредба (ЕЗ) бр. 1592/2002 и Упутство 2004/36/ЕЗ. Ова уредба је у Републици Србији примењена Правилником о основним правилима у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, бр. 23/12 и 104/17);

5) *Уредба (ЕУ) бр. 2018/1139* је Уредба (ЕУ) бр. 2018/1139 Европског парламента и Савета од 4. јула 2018. године о заједничким правилима у области цивилног ваздухопловства и оснивању Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја и о измени уредаба (ЕЗ) бр. 2111/2005, (ЕЗ) бр. 1008/2008, (ЕУ) бр. 996/2010, (ЕУ) бр. 376/2014 и директива 2014/30/ЕУ и 2014/53/ЕУ Европског парламента и Савета, као и о стављању ван снаге уредаба (ЕЗ) бр. 552/2004 и (ЕЗ) бр. 216/2008 Европског парламента и Савета и Уредбе Савета (ЕЕЗ) бр. 3922/91. Ова уредба је у Републици Србији преузета Правилником о заједничким правилима Европске уније у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 154/20), али ће се до почетка примене наведеног правилника позивање на Уредбу (ЕУ) бр. 2018/1139 сматрати позивањем на Уредбу (ЕЗ) бр. 216/2008;

6) *Уредба Комисије (ЕУ) бр. 1178/2011* је Уредба Комисије (ЕУ) бр. 1178/2011 од 3. новембра 2011. године о утврђивању техничких захтева и административних процедура у вези са члановима посаде цивилног ваздухоплова у складу са Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 216/2008. Ова уредба је у Републици Србији примењена Правилником о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког особља („Службени гласник РС”, број 60/19);

7) *Уредба Комисије (ЕУ) бр. 748/2012* је Уредба Комисије (ЕУ) бр. 748/2012 од 3. августа 2012. године којом се утврђују правила за извршење за сертификацију ваздухоплова и са њима повезаних производа, делова и уређаја у области пловидбености и заштите животне средине, као и за одобравање организација за производњу и организација за пројектовање. Ова уредба је у Републици Србији примењена Правилником о сертификацији ваздухоплова и других ваздухопловних производа, делова и уређаја и о издавању дозвола за обављање ваздухопловно-техничке делатности организацијама за производњу и пројектовање („Службени гласник РС”, бр. 5/18 и 1/19);

8) *Уредба (ЕУ) бр. 965/2012* је Уредба Комисије (ЕУ) бр. 965/2012 од 5. октобра 2012. године о утврђивању техничких захтева и административних процедура који се односе на делатности у ваздушном саобраћају у складу са Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 216/2008. Ова уредба је у Републици Србији примењена Правилником о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, бр. 9/18, 56/18, 12/19 и 3/21);

9) *Уредба (ЕУ) бр. 1321/2014* је Уредба Комисије (ЕУ) бр. 1321/2014 од 26. новембра 2014. године о континуираној пловидбености ваздухоплова и ваздухопловних производа, делова и уређаја и о одобравању организација и особља који се баве овим задацима. Ова уредба је у Републици Србији примењена Правилником о обезбеђивању континуиране пловидбености ваздухоплова и других ваздухопловних производа, делова и уређаја и о одобравању ваздухопловно-техничких организација и особља који се баве овим пословима („Службени гласник РС”, бр. 5/19 и 59/19).

Остали изрази који се користе у овом правилнику имају значења која су наведена у Прилогу 1. овог правилника.

Појам „држава чланица”, који се користи у овом правилнику тумачи се сагласно тачки 3. Анекса II ЕСАА споразума и одговарајућим одредбама Лисабонског уговора којим се мења и допуњује Уговор о Европској унији и Уговор о оснивању Европске заједнице.

Услови за обављање ваздушног саобраћаја једрилицама

Члан 4.

За обављање јавног авио-превоза, посебних делатности у ваздушном саобраћају уз накнаду, као и некомерцијалног летења једрилицом, оператер једрилице мора да испуњава услове који се односе на делатност коју обавља, а који су садржани у Спроведбеној уредби Комисије (ЕУ) 2018/1976, датој у Прилогу 1. овог правилника.

Изузетно од става 1. овог члана:

1) оператер једрилице који намерава да обавља јавни авио-превоз не може да обавља предметну делатност на основу дате изјаве, већ је дужан да Директорату цивилног ваздухопловства Републике Србије (у даљем тексту: Директорат) поднесе захтев за издавање сертификата ваздухопловног оператера;

2) оператер једрилице који намерава да обавља посебне делатности у ваздушном саобраћају уз накнаду, које су високог ризика, не може да обавља предметну делатност на основу дате изјаве, већ је дужан да поднесе Директорату захтев за издавање потврде о испуњавању услова за обављање посебних делатности високог ризика;

3) у случају узимања једрилице у закуп, домаћи авио-превозилац је дужан да претходно прибави од Директората сагласност за закључење уговора о закупу.

Сертификат из става 2. тачка 1) овог члана, као и потврду из става 2. тачка 2) овог члана Директорат издаје ако у поступку основне провере утврди да оператер једрилице испуњава услове садржане у Прилогу 1. овог правилника у погледу опреме, особља и организације који омогућавају безбедно обављање делатности.

Сертификат из става 2. тачка 1) овог члана, као и потврда из става 2. тачка 2) овог члана издају се на неодређено време и важе све док оператер једрилице испуњава услове прописане овим правилником.

Ако оператер једрилице престане да испуњава неки од прописаних услова, сертификат или потврда се могу изменити, суспендовати или ставити ван снаге, у зависности од утицаја на безбедност.

Оператери једрилице који обављају посебне делатности уз накнаду, а које не представљају делатност високог ризика, дужни да Директорату поднесу изјаву о оспособљености за обављање делатности и да ту делатност обављају у складу са одредбама овог правилника и датом изјавом.

До почетка примене Правилника о заједничким правилима Европске уније у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 154/20), изјаву из става 6. овог члана оператери једрилице ће давати на обрасцу датом у Прилогу 2, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

У случају да оператер једрилице из става 6. овог члана не обавља делатност у складу са одредбама овог правилника и датом изјавом, Директорат ће забранити или ограничити оператеру обављање делатности.

У погледу начина вршења надзора над оператерима једрилице и услова који морају бити испуњени за давање претходне сагласности за закључење уговора о закупу, поред одредаба закона

којим се уређује ваздушни саобраћај, сходно се примењују и одредбе прописа којим се уређује обављање ваздушног саобраћаја авионима и хеликоптерима.

У погледу радног времена, времена летења, трајања летачке дужности, одмора и слободних дана чланова посаде једрилице примењују се одредбе прописа о организацији радног времена чланова посаде цивилног ваздухоплова.

Број и састав чланова посаде једрилице одређен је потврдом о типу и приручником за управљање ваздухопловом (AFM).

Чланови посаде једрилице морају да имају дозволе ваздухопловног особља издате у складу са Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 1178/2011.

Вредност награде из члана 3. став 2. подстав 2. тачка б) Прилога 1. овог правилника може да износи до 5.000 евра у динарској противвредности.

Листа посебних делатности у ваздушном саобраћају које се сматрају посебним делатностима високог ризика објављује се на интернет страници Директората.

Ступање на снагу

Члан 5.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Број: 5/1-01-0007/2021-0001

У Београду, 7. маја 2021. године

Директор

Мирјана Чизмаров

СПРОВЕДБЕНА УРЕДБА КОМИСИЈЕ (ЕУ) 2018/1976
од 14. децембра 2018. године
о утврђивању детаљних правила за управљање једрилицама
у складу с Уредбом (ЕУ) бр. 2018/1139 Европског парламента и Савета

Члан 1.

Предмет и подручје примене

1. Овом уредбом прописују се детаљна правила за обављање ваздушног саобраћаја једрилицама, ако ти ваздухоплови испуњавају услове из члана 2. став 1. тачка (б) подтач. (i) и (ii) Уредбе (ЕУ) бр. 2018/1139.

Члан 2.

Дефиниције

За потребе ове уредбе примењују се дефиниције дате у Анексу I, као и следеће дефиниције:

- 1) „једрилица” је ваздухоплов тежи од ваздуха који узгон у лету остварује динамичком реакцијом ваздуха на њене фиксне површине за подизање, чији слободан лет не зависи од мотора;
- 2) „мотор” је уређај који се користи или се намерава користити за погон моторне једрилице;
- 3) „моторна једрилица” је једрилица са једним или више мотора која, ако су мотори угашени, има карактеристике једрилице;
- 4) „комерцијално летење” је свако летење једрилицом за накнаду или другу противвредност, које је доступно за јавност или, ако није доступно за јавност, које се обавља на основу уговора између оператера и наручиоца, при чему наручилац нема контролу над оператером;
- 5) „такмичарски лет” је свака летачка активност при којој се једрилица користи за ваздухопловне трке или такмичења, укључујући увежбавање те активности и летење до и од места одржавања трка или такмичења;
- 6) „ваздухопловна манифестација” је свака летачка активност једрилицом, која се изводи као изложба или забава на најављеном догађају отвореном за јавност, укључујући и коришћење ваздухоплова за увежбавање манифестације и за летове до и од места одржавања ваздухопловне манифестације;
- 7) „показни лет” је сваки лет једрилицом за накнаду или другу противвредност, који се састоји од краткотрајног разгледања из ваздуха са циљем да се привуку нови полазници или нови чланови, а кога обавља организација за обуку из члана 10а Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 1178/2011 или организација основана ради промоције летачког спорта или рекреативног летења;
- 8) „акробатски лет” је намерно изведен маневар једрилице који укључује наглу промену положаја једрилице, неуобичајен положај једрилице или неуобичајену промену брзине лета, а што није неопходно за уобичајен лет нити за обуку за стицање дозвола, сертификата или овлашћења, изузев овлашћења за акробатско летење;
- 9) „главно место пословања” је главно седиште или регистровано седиште оператера једрилице у коме се обављају главне финансијске функције и оперативна контрола делатности на које се односи ова уредба;
- 10) „уговор о закупу без посаде” је уговор између субјеката у складу с којим је за управљање једрилицом одговоран купац.

Члан 3.

Летачке активности

1. Оператери једрилица управљају једрилицама у складу са захтевима из Анекса II ове уредбе.

Први подстав овог става не примењује се на организације за пројектовање или производњу које испуњавају услове из члана 8, односно члана 9. Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 748/2012 и које управљају једрилицом, у оквиру права која су им одобрена, за потребе увођења или измене типова једрилице.

2. У складу са чланом 30. став 1. тачка а) Уредбе (ЕУ) бр. 2018/1139, оператери једрилица могу обављати комерцијално летење само након што надлежном органу доставе изјаву да имају способност и средства за извршавање одговорности повезаних с управљањем једрилицом.

Први подстав овог става не примењује се на следеће летове једрилица:

а) летове лица која деле трошак, под условом да директне трошкове лета и сразмерни део годишњих трошкова складиштења, осигурања и одржавања једрилице деле сва лица у једрилицу;

б) такмичарске летове или ваздухопловне манифестације, под условом да је накнада или било која друга противвредност за такве летове ограничена на повраћај директних трошкова лета једрилице и сразмерног дела годишњих трошкова за складиштење, осигурање и одржавање једрилице и да додељена награда не прекорачује вредност коју је одредио надлежни орган;

ц) показне летове, летове за потребе искакања падобранаца, вучу једрилица или акробатске летове које обавља организација за обуку која има главно место пословања у држави чланици и која је наведена у члану 10а Уредбе (ЕУ) бр. 1178/2011 или организација основана за потребе промоције спортског или рекреативног летења, под условом да та организација користи једрилицу на основу власништва или уговора о закупу без посаде, да се летом не остварује добит која се расподељује изван те организације и да такви летови представљају само споредну делатност те организације;

д) летове за потребе обуке које обавља организација за обуку чије се главно место пословања налази у држави чланици и која је наведена у члану 10а Уредбе (ЕУ) бр. 1178/2011.

Члан 4.

Ступање на снагу и примена

Ова уредба ступа на снагу двадесетог дана од дана објављивања у Службеном листу Европске уније.

Примењује се од 9. јула 2019. године.

Ова је уредба у целости обавезујућа и директно се примењује у свим државама чланицама.

АНЕКС I

ДЕФИНИЦИЈЕ

(ДЕО-DEF)

За потребе Анекса II ове уредбе примењују се следеће дефиниције:

1) „прихватљиви начини усаглашавања (AMC)” су препоручени стандарди које је усвојила Агенција како би илустровала начине за успостављање усаглашености са Уредбом (ЕУ) бр. 2018/1139 и њеним делегираним и спроведбеним актима;

2) „алтернативни начини усаглашавања (AltMoC)” означавају оне начине којима се предлаже алтернатива за постојеће прихватљиве начине усаглашавања (AMC) или оне којима се предлаже нов начин постизања усаглашености са Уредбом (ЕУ) бр. 2018/1139 и њеним делегираним и спроведбеним актима, за које не постоји прихватљив начин усаглашавања који је усвојила Агенција;

3) „пилот који управља ваздухопловом (*pilot-in-command (PIC)*)” је пилот који је одређен да управља ваздухопловом и који је одговоран за безбедно обављање лета;

4) „приручник за управљање ваздухопловом (AFM)” је документ који садржи примењива и одобрена оперативна ограничења и информације које се тичу једрилице;

5) „психоактивне супстанце” су алкохол, опијати, канабиноиди, седативи и хипнотици, кокаин, други психостимуланси, халуциногени, као и испарљиви растварачи, док су кофеин и дуван изузети;

6) „критичне фазе лета” су залет за полетање, узлетна путања лета, завршни прилаз, неуспели прилаз, слетање, укључујући и успоравање, као и било која друга фаза лета коју пилот који управља ваздухопловом одреди као критичну за безбедан лет једрилице;

7) „оперативно место” је место, које није аеродром, а које је одабрао пилот који управља ваздухопловом или оператер, за слетање, полетање и/или превоз спољашњег терета;

8) „члан посаде” је лице кога је оператер одредио за обављање дужности у једрилици и које је, у случају да није пилот који управља ваздухопловом, подређено пилоту који управља ваздухопловом;

9) „електронска летачка документација (EFB)” је електронски информативни систем, који се састоји од опреме и апликација за летачку посаду и који омогућава чување, ажурирање, приказивање и обраду EFB функција у сврху подршке летачким активностима или дужностима;

10) „опасна роба (DG)” су предмети или материје који могу да представљају ризик по здравље, безбедност, имовину или животну средину и који су наведени у листи опасне робе у Техничким инструкцијама или су класификовани у складу са тим инструкцијама;

11) „Техничке инструкције (TI)” су последње важеће издање Техничких инструкција за безбедан транспорт опасне робе ваздушним путем, укључујући Додатке и Прилоге, које је ICAO објавио у документу 9284-AN/905;

12) „посебне делатности које се обављају једрилицом” означавају сваку делатност која се обавља једрилицом, која може бити комерцијална или некомерцијална, чија главна сврха није повезана са типичним спортским и рекреативним летењем, већ са летовима у циљу искакања падобранаца, летовима за потребе медијских вести, летовима за потребе телевизије или снимања филмова, ваздухопловним манифестацијама или сличним посебним активностима;

13) „ноћ” је временски период између краја вечерњег грађанског сумрака и почетка јутарњег грађанског свитања. Грађански сумрак се завршава увече када је центар сунчевог диска 6 степени испод хоризонта, а почиње ујутру када је центар сунчевог диска 6 степени испод хоризонта.

АНЕКС II

ОБАВЉАЊЕ ВАЗДУШНОГ САОБРАЋАЈА ЈЕДРИЛИЦОМ (ДЕО-*SAO*)

ГЛАВА GEN ОСНОВНИ ЗАХТЕВИ

SAO.GEN.100 Подручје примене

У складу с чланом 3. ове уредбе, ова глава утврђује захтеве које мора да испуни сваки оператер једрилице, изузев организација за пројектовање и производњу које су наведене у члану 3. став 1. други подстав ове уредбе.

SAO.GEN.105 Надлежни орган

Надлежни орган је орган кога је именovala држава чланица у којој се налази главно место пословања оператера или, ако оператер нема главно место пословања, место где оператер има пословно седиште или боравиште. Надлежни орган подлеже захтевима из члана 3. Уредбе (ЕУ) бр. 965/2012, у складу с чланом 1. став 7. наведене уредбе.

SAO.GEN.110 Доказивање усаглашености

а) На захтев надлежног органа који проверава сталну усаглашеност оператера у складу с тачком ARO.GEN.300 став а) тачка 2) Анекса II Уредбе (ЕУ) бр. 965/2012, оператер је дужан да докаже да је усаглашен са захтевима из Анекса V Уредбе (ЕУ) бр. 2018/1139 и са захтевима ове уредбе.

б) За доказивање усаглашености оператер је дужан да користи неко од следећих средстава:

- 1) прихватљиве начине усаглашавања (*AMC*);
- 2) алтернативне начине усаглашавања (*AltMoC*).

SAO.GEN.115 Показни летови

Показни летови морају да се:

- а) обављају дању, по правилима визуелног летења (*VFR*); и
- б) надзиру у погледу безбедности од стране лица кога је именovala организација која је одговорна за показне летове.

SAO.GEN.120 Хитно реаговање на безбедносни проблем

Оператер је дужан да примени:

- а) безбедносне мере које је наложио надлежни орган у складу са ставом ц) тачке ARO.GEN.135 Анекса II Уредбе (ЕУ) бр. 965/2012; и
- б) налоге за пловидбеност и остале обавезне информације које је издала Агенција у складу са чланом 77. став 1. тачка х) Уредбе (ЕУ) бр. 2018/1139.

SAO.GEN.125 Одређивање пилота који управља ваздухопловом

Оператер је дужан да за пилота који управља ваздухопловом одреди лице које је оспособљено за послове пилота који управља ваздухопловом у складу с Анексом I Уредбе (ЕУ) бр. 1178/2011.

SAO.GEN.130 Права и одговорности пилота који управља ваздухопловом

Пилот који управља ваздухопловом:

а) одговоран је за безбедност једрилице и сваког лица које се налази у једрилици у току лета;

б) одговоран је за почетак, ток или прекид лета у интересу безбедности;

ц) дужан је да обезбеди да су испоштоване све оперативне процедуре и листе провере;

д) започиње лет само ако је уверен да су испоштована сва оперативна ограничења, што подразумева:

1) да је једрилица пловидбена;

2) да је једрилица прописно регистрована;

3) да су инструменти и опрема који су неопходни за обављање лета уграђени у једрилици и да су исправни;

4) да су маса једрилице и положај тежишта такви да лет може да се обави у складу са ограничењима наведеним у приручнику за управљање ваздухопловом (AFM);

5) да су сва опрема и пртљаг адекватно утоварени и обезбеђени тако да је и даље могућа евакуација у случају опасности; и

б) да оперативна ограничења једрилице, која су наведена у приручнику за управљање ваздухопловом (AFM), неће бити прекорачена у било ком тренутку лета;

е) дужан је да обезбеди да је извршен претполетни преглед ваздухоплова у складу са приручником за управљање ваздухопловом (AFM);

ф) не сме да обавља дужности пилота који управља ваздухопловом у једној од следећих ситуација:

1) ако није у стању да обавља дужности из било ког разлога, укључујући повреду, болест, лекове, умор или утицај било које психоактивне супстанце или се из неког другог разлога осећа неспособним;

2) ако нису испуњени важећи медицински захтеви;

г) дужан је да не дозволи улазак или да искрца свако лице или пртљаг који могу да представљају потенцијалну опасност по безбедност једрилице или лица које се у њој налази;

х) дужан је да не дозволи да се једрилицом превози лице које изгледа да је под утицајем психоактивних супстанци у мери која би могла да угрози безбедност једрилице или лица у њој;

и) дужан је да обезбеди да су током критичних фаза лета или кад год то сматра потребним у интересу безбедности, сва лица у једрилици везана сигурносним појасом;

ј) у току лета је дужан да:

1) остане везан сигурносним појасом; и

2) остане све време за командама једрилице, изузев ако команде преузме други пилот;

к) дужан је да у случају опасности која захтева тренутно одлучивање и поступање, предузме сваку радњу коју сматра неопходном у датим околностима. У том случају он може да, у мери која је потребна у интересу безбедности, одступи од правила, оперативних процедура и метода;

л) не сме да настави лет даље од најближег аеродрома или оперативног места на коме владају одговарајући временски услови у случају да је његова способност за извршавање дужности знатно умањена због болести, умора, недостатка кисеоника или неког другог узрока;

м) дужан је да по завршетку лета или серије летова у техничку књигу ваздухоплова или у путну књигу ваздухоплова евидентира податке о коришћењу једрилице, као и о свим кваровима који су му познати или на које сумња;

н) дужан је да о сваком удесу или озбиљној незгоди у вези с једрилицом без одлагања, на најбржи могући начин, обавести орган државе на чијој се територији догодио догађај, а који је надлежан за безбедносну истрагу, као и да обавести хитне службе;

о) дужан је да без одлагања о радњи незаконитог ометања поднесе извештај надлежном органу и да обавести орган локалних власти кога је одредила држава на чијој је територији извршено незаконито ометање;

п) дужан је да без одлагања пријави одговарајућој јединици за пружање услуга у ваздушном саобраћају (*ATS*) све опасне временске услове или услове лета који могу утицати на безбедност лета другог ваздухоплова.

SAO.GEN.135 Одговорности чланова посаде

а) Сваки члан посаде одговоран је за правилно извршавање својих дужности повезаних с управљањем једрилицом.

б) Чланови посаде не смеју да обављају дужности у једрилици ако за то нису способни из било ког разлога, што подразумева повреду, болест, утицај лекова, умор или утицај неке психоактивне супстанце или ако се из неког другог разлога осећају неспособнима.

ц) Чланови посаде су дужни да пилота који управља ваздухопловом обавесте:

1) о сваком недостатку, квару, неисправности или оштећењу за које сматрају да могу утицати на пловидбеност или на безбедно коришћење једрилице, укључујући и системе који се користе у случају опасности;

2) о свакој незгоди.

SAO.GEN.140 Усклађеност са законима, прописима и процедурама

а) Пилот који управља ваздухопловом и остали чланови посаде дужни су да поштују законе, прописе и процедуре оних држава у којима се обављају летови.

б) Пилот који управља ваздухопловом мора да буде упознат са законима, прописима и процедурама који се односе на обављање његових дужности и који се примењују на подручја која се прелећу, аеродроме или оперативна места која ће користити, као и на навигациону опрему.

SAO.GEN.145 Преносиви електронски уређаји

Пилот који управља ваздухопловом не сме да дозволи ниједном лицу да у једрилици користи преносиве електронске уређаје (*PED*), укључујући електронску летачку документацију (*EFB*), који би могли негативно да утичу на перформансе система и опрему једрилице или на могућност њеног коришћења.

SAO.GEN.150 Опасна роба

а) Пилот који управља ваздухопловом не сме да дозволи било ком лицу да у једрилици носи опасну робу.

б) Разумне количине оних предмета и супстанци који би се, иначе, могли класификовати као опасна роба, а употребљавају се ради олакшавања безбедности лета, ако је њихово присуство у једрилици препоручљиво како би се осигурала њихова правовремена доступност у оперативне сврхе, сматрају се одобреним.

SAO.GEN.155 Документи, приручници и информације који се налазе у једрилици

а) У једрилици у току лета морају да се налазе оригинални примерци или копије следећих докумената, приручника и информација:

- 1) приручник за управљање ваздухопловом (*AFM*) или други одговарајући документ;
 - 2) подаци из поднетог *ATS* плана лета, ако је то потребно у складу са Секцијом 4 Анекса Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 923/2012;
 - 3) важеће и примерене ваздухопловне карте подручја планираног лета;
 - 4) друга документација која може да буде потребна за лет или коју захтевају државе изнад којих се обавља лет;
 - 5) информације о поступцима и визуелним сигнаlima које користе ваздухоплов-пресретач и пресретнути ваздухоплов;
- б) Поред наведеног, ако је у складу са SAO.DEC.100 неопходно давање изјаве, приликом сваког лета у једрилици се мора налазити копија изјаве.
- ц) Када се не налазе у једрилици, следећи оригинални примерци или копије докумената, приручника и информација морају бити доступни на аеродрому или оперативном месту:
- 1) уверење о регистрацији;
 - 2) потврда о пловидбености, укључујући прилоге;
 - 3) потврда о провери пловидбености;
 - 4) потврда о буци, ако је потврда о буци издата за моторну једрилицу;
 - 5) дозвола за рад радио-станице, ако је једрилица опремљена радио-комуникационом опремом у складу са SAO.IDE.130;
 - 6) полиса осигурања од одговорности за штету причињену трећим лицима;
 - 7) путна књига ваздухоплова или други одговарајући документ.
- д) Изузетно од ст. а) и б), документи, приручници и информације наведене у њима могу се чувати на аеродрому или оперативном месту за летове:
- 1) при којима се намерава остати у видокругу са аеродрома или оперативног места; или
 - 2) ваздухоплова који остају на удаљености или у оквиру зоне утврђене од стране надлежног органа.
- е) Ако то затражи надлежни орган, пилот који управља ваздухопловом или оператер су дужни да ставе на располагање том надлежном органу оригиналну документацију у року који је одредио надлежни орган, а који не може бити краћи од 24 сата.

SAO.GEN.160 Путна књига

Подаци о једрилици, њеној посади и сваком лету чувају се у облику путне књиге или другог одговарајућег документа за сваки лет или серију летова.

ГЛАВА *OP* ОПЕРАТИВНЕ ПРОЦЕДУРЕ

SAO.OP.100 Коришћење аеродрома и оперативних места

Пилот који управља ваздухопловом је дужан да користи само аеродроме и оперативна места која одговарају типу једрилице и врсти летова.

SAO.OP.105 Процедуре за смањење буке – моторне једрилице

Пилот који управља ваздухопловом мора да узме у обзир оперативне процедуре како би смањив буку моторне једрилице, водећи рачуна да безбедност има приоритет у односу на смањење буке.

SAO.OP.110 Информисање путника

Пилот који управља ваздухопловом је дужан да обезбеди пре лета или, ако је то одговарајуће, у току лета, да путници буду обавештени о процедурама које се примењују у уобичајеним ситуацијама, ванредним ситуацијама и у случају опасности.

SAO.OP.115 Превоз посебних категорија путника

Пилот који управља ваздухопловом је дужан да обезбеди да се лица којима су при превозу једрилицом потребни посебни услови, помоћ или средства, превозе под условима којима се гарантује безбедност једрилице и свих лица или имовине који се превозе.

SAO.OP.120 Припрема лета

Пре започињања лета пилот који управља ваздухопловом је дужан да обезбеди:

- а) да је опрема која је потребна за безбедно летење једрилице одговарајућа за врсту делатности у оквиру које се лет обавља;
- б) да метеоролошки услови омогућавају да се лет безбедно обави;
- ц) у случају моторне једрилице или када се планира коришћење мотора, да је количина горива или другог енергента довољна да се лет безбедно обави.

SAO.OP.125 Допуна горива и допуна или замена батерија док се лица налазе у ваздухоплову - моторне једрилице

Ако се у моторној једрилици налази путник:

- а) једрилица се не сме пунити горивом; и
- б) не сме се вршити допуна или замена батерија које се користе за погон.

SAO.OP.130 Пушење у ваздухоплову

У једрилици је забрањено пушење у свим фазама лета.

SAO.OP.135 Метеоролошки услови

Пилот који управља ваздухопловом може да започне или настави лет само ако најновије доступне метеоролошке информације указују да је могуће безбедно слетање.

SAO.OP.140 Лед и друге наслаге - поступци на земљи

Пилот који управља ваздухопловом може да започне полетање само ако је једрилица очишћена од свих наслага које могу неповољно да утичу на перформансе или могућност управљања једрилицом, осим у случајевима који су допуштени у приручнику за управљање ваздухопловом (AFM).

SAO.OP.145 Управљање горивом у току лета и другим енергентима – моторне једрилице

У случају моторних једрилица, пилот који управља ваздухопловом је дужан да у редовним временским интервалима проверава да преостала количина горива или другог доступног енергента није мања од оне која је потребна за безбедно слетање.

SAO.OP.150 Употреба додатног кисеоника

Пилот који управља ваздухопловом је дужан да обезбеди да сва лица у једрилици употребљавају додатни кисеоник сваки пут кад он утврди да би на висини планираног лета мањак кисеоника могао да проузрокује смањење њихових способности или би могао да на њих штетно утиче.

SAO.OP.155 Посебне делатности једрилицом

а) Пре започињања посебне делатности или серије делатности једрилицом, пилот који управља ваздухопловом је дужан да изврши процену ризика, разматрајући сложеност активности ради утврђивања опасности и ризика повезаних са намераваним обављањем делатности и, ако је неопходно, ради успостављања мера за њихово ублажавање.

б) Посебна делатност једрилицом обавља се у складу с листом провере. Пилот који управља ваздухопловом је дужан да успостави ту листу провере и да обезбеди да је она примерена за ту посебну делатност и за једрилицу која се користи, на основу процене ризика и узимајући у обзир све захтеве утврђене у овом анексу. Листа провере мора да буде доступна пилоту који управља ваздухопловом и члановима посаде на сваком лету, ако је релевантна за извршавање њихових дужности.

ц) Пилот који управља ваздухопловом је дужан да редовно преиспитује и ажурира листу провере када је то неопходно, како би се на одговарајући начин узела у обзир процена ризика.

ГЛАВА *POL* ПЕРФОРМАНСЕ И ОПЕРАТИВНА ОГРАНИЧЕЊА

SAO.POL.100 Мерење масе

а) Мерење масе једрилице врши произвођач једрилице или се оно обавља складу с Анексом I Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 1321/2014.

б) Оператер је дужан да обезбеди да је маса једрилице утврђена стварним мерењем пре њене прве употребе. Укупни утицај модификација и поправки на масу мора да буде узет у обзир и уредно документован. Ове информације морају да буду доступне пилоту који управља ваздухопловом. Једрилица се мора поново мерити ако ефекат модификација или поправки на масу нису познати.

SAO.POL.105 Перформансе – опште одредбе

Пилот који управља ваздухопловом може да користи једрилицу само ако су перформансе једрилице у складу са захтевима из Анекса Сprovedбене уредбе (ЕУ) бр. 923/2012 и са свим осталим ограничењима која се односе на лет, ваздушни простор, аеродроме или оперативна места која се користе, старајући се при том да се употребљава последње издање карата или мапа.

ГЛАВА *IDE* ИНСТРУМЕНТИ, ПОДАЦИ И ОПРЕМА

SAO.IDE.100 Инструменти и опрема – опште одредбе

а) Инструменти и опрема који се захтевају у овој глави морају да буду одобрени у складу са Анексом I Уредбе (ЕУ) бр. 748/2012 или, ако је ваздухоплов регистрован у трећој земљи, у

складу са применљивим захтевима за пловидбеност државе у којој је ваздухоплов регистрован, под условом да је испуњен један од следећих услова:

- 1) ако их користи летачка посада за контролу путање лета;
- 2) ако се користе за испуњење захтева из SAO.IDE.130 или SAO.IDE.135;
- 3) ако су трајно уграђени у једрилицу.

б) Изузетно од става а), за следеће инструменте или опрему, ако се захтевају овом главом, није потребно одобрење:

- 1) преносиве батеријске лампе;
- 2) тачан мерач времена;
- 3) опрему за преживљавање и сигнализацију.

ц) Инструменти и опрема морају да буду лако употребљиви и приступачни са места на коме седи пилот који управља ваздухопловом или други члан посаде који треба да их користи.

SAO.IDE.105 Летачки и навигациони инструменти

а) Једрилице морају да буду опремљене инструментима за мерење и приказ:

- 1) времена у сатима и минутима;
- 2) висине по притиску;
- 3) индициране брзине;
- 4) магнетног правца, ако је реч о моторној једрилици.

б) Поред наведеног у ставу а), ако се једрилице користе у условима у којима није могуће одржавати их на жељеној путањи лета без једног или више додатних инструмената, једрилице морају да буду опремљене и са инструментима за мерење и приказ:

- 1) вертикалне брзине;
- 2) положаја или заокрета и клизања;
- 3) магнетног правца.

SAO.IDE.110 Оперативна светла

Једрилице које се користе ноћу морају да буду опремљене са:

- а) системом светала за спречавање судара;
- б) навигационим/позиционим светлима;
- ц) светлом за слетање;

д) расветом која се напаја из електричног система једрилице како би се обезбедило одговарајуће осветљење свих инструмената и опреме потребне за безбедно коришћење једрилице;

е) независном преносивом батеријском лампом за седиште предвиђено за пилота који управља ваздухопловом и сваког другог члана посаде.

SAO.IDE.115 Додатни кисеоник

Једрилице које се користе у случајевима у којима је, у складу с тачком SAO.OP.150, прописано коришћење кисеоника морају да буду опремљене уређајем за складиштење и расподелу кисеоника који има способност да складишти и расподељује потребне залихе кисеоника.

SAO.IDE.120 Опрема за преживљавање и сигнализацију – летови изнад воде

Ако се једрилица користи за летове изнад воде, пилот који управља ваздухопловом је дужан да пре започињања лета одреди ризике за преживљавање лица у једрилици, у случају

принудног слетања на воду. На основу тих ризика он одређује да ли је потребно да се у једрилици налази опрема за преживљавање и сигнализацију.

SAO.IDE.125 Опрема за преживљавање и сигнализацију – тешкоће трагања и спасавања

Једрилице које лете изнад подручја у којима је трагање и спасавање изузетно отежано морају да имају опрему за преживљавање и сигнализацију која је примерена подручју које се прелеће.

SAO.IDE.130 Радио-комуникациона опрема

Једрилице морају да буду опремљене радио-комуникационом опремом којом се омогућава комуникација која се захтева у складу с Додатком 4. Анекса Сprovedбене уредбе (ЕУ) бр. 923/2012 и, ако се лет обавља у ваздушном простору треће земље, у складу с прописима те треће земље.

SAO.IDE.135 Транспондер

Једрилице морају да буду опремљене транспондером секундарног надзорног радара (*SSR*) са свим захтеваним могућностима у складу с ставом б) тачке SERA.6005 Анекса Сprovedбене уредбе (ЕУ) бр. 923/2012 и, ако се лет обавља у ваздушном простору треће земље, у складу с прописима те треће земље.

ГЛАВА DEC ИЗЈАВА

SAO.DEC.100 Изјава

а) У изјави из члана 3. став 2. ове уредбе оператер је дужан да потврди да испуњава и да ће наставити да испуњава основне захтеве утврђене у Анексу V Уредбе (ЕУ) бр. 2018/1139 и захтеве из ове уредбе.

б) Оператер је дужан да у изјави наведе следеће податке:

- 1) назив оператера;
- 2) место у коме се налази главно место пословања оператера;
- 3) контакт податке оператера;
- 4) датум отпочињања летења и, ако је то релевантно, датум када ступају на снагу измене постојеће изјаве;

5) за све једрилице које се користе за комерцијално летење: тип једрилице, ознаку регистрације, главну базу, врсту летова и организацију за обезбеђивање континуиране пловидбености.

ц) Приликом давања изјаве оператер је дужан да достави надлежном органу листу алтернативних начина усаглашавања како би приказао усаглашеност када се то захтева у складу са SAO.GEN.110. Та листа мора да садржи упућивања на повезане прихватљиве начине усаглашавања.

д) Приликом давања изјаве оператер користи образац који је дат у Додатку овог анекса.

SAO.DEC.105 Измена изјаве и престанак обављања комерцијалног летења

а) Оператер је дужан да без одлагања обавести надлежни орган о свакој промени околности која утиче на његову усаглашеност са основним захтевима из Анекса V Уредбе (ЕУ) бр. 2018/1139

и захтевима из ове уредбе, у односу на које је надлежном органу дата изјава, као и о свим променама које се тичу информација из тачке SAO.DEC.100 став б) и листе алтернативних начина усаглашавања из тачке SAO.DEC.100 став ц), које су укључене у изјаву или су њој придодате.

б) Оператер је дужан да без одлагања обавести надлежни орган о престанку обављања комерцијалног летења једрилицама.

Додатак

ИЗЈАВА				
у складу са Спроведбеном уредбом Комисије (ЕУ) бр. 2018/1976				
Оператер				
Назив:				
Главно место пословања оператора:				
Контакт подаци:				
Летење једрилицом				
Датум започињања комерцијалног летења и, кад је потребно, датум измене постојећег комерцијалног летења:				
Подаци о једрилицама које се користе, комерцијалном летењу и обезбеђивању континуиране пловидбености ⁽¹⁾				
Тип једрилице	Ознака регистрације једрилице	Главна база	Врста летова ⁽²⁾	Организација за обезбеђивање континуиране пловидбености ⁽³⁾
Ако је применљиво навести листу алтернативних начина усаглашавања (<i>AltMoC</i>) уз упућивање на повезане прихватљиве начине усаглашавања (<i>AMC</i>) (приложити уз изјаву)				
Овим се изјављује да:				
☐ Оператер испуњава и наставиће да испуњава основне захтеве садржане у Анексу V Уредбе (ЕУ) бр. 2018/1139 и захтеве из Спроведбене уредбе (ЕУ) бр. 2018/1976. Нарочито, оператер обавља комерцијално летење у складу са следећим захтевима Анекса II Спроведбене уредбе (ЕУ) бр. 2018/1976:				
☐ Све једрилице које се користе имају потврду о пловидбености ⁽⁴⁾ издату у складу са Уредбом (ЕУ) бр. 748/2012.				
☐ Сваки пилот има дозволу и овлашћења који су издати или прихваћени у складу са Анексом I Уредбе (ЕУ) бр. 1178/2011, како је и прописано тачком SAO.GEN.125 Анекса II.				
☐ Оператер ће обавестити надлежни орган о свакој измени околности које утичу на његову усаглашеност са основним захтевима садржаним у Анексу V Уредбе (ЕУ) бр. 2018/1139 и захтевима из Спроведбене уредбе (ЕУ) бр. 2018/1976, које је навео у овој изјави надлежном органу, као и о свакој измени информација и листа <i>AltMoC</i> које су садржане у овој изјави и придодате јој, како је прописано тачком SAO.DEC.100 став ц) Анекса II.				
☐ Оператер потврђује да су сви подаци наведени у овој изјави, укључујући и њене прилоге, потпуни и тачни.				
Датум, име и презиме				

⁽¹⁾ Попунити табелу. Ако недостаје простора да се унесу информације, потребно их је приложити као засебан прилог.

Прилог мора да буде датирани и потписан.

⁽²⁾ Врста летова се односи на врсту комерцијалног летења које се обавља једрилицом.

⁽³⁾ Подаци о организацији која је одговорна за обезбеђивање континуиране пловидбености обухватају назив организације, адресу и број одобрења.

⁽⁴⁾ Потврда о пловидбености подразумева уобичајену потврду о пловидбености, ограничену потврду о пловидбености или дозволу за лет, издате у складу са захтевима Анекса I Уредбе (ЕУ) бр. 748/2012.

ИЗЈАВА				
у складу са Законом о ваздушном саобраћају и Правилником о обављању ваздушног саобраћаја једрилицама, којим је примењена Спроведбена уредба Комисије (ЕУ) 2018/1976				
Оператер Назив: Главно место пословања оператера: Контакт подаци:.				
Оператер овом изјавом потврђује да је у потпуности оспособљен за обављање посебних делатности у ваздушном саобраћају које се обављају уз накнаду, сходно следећем:				
Датум започињања предметног комерцијалног летења и, кад је потребно, датум измене постојећег комерцијалног летења:				
Подаци о једрилицама које се користе, комерцијалном летењу и обезбеђивању континуиране пловидбености ⁽¹⁾				
Тип једрилице	Ознака регистрације једрилице	Главна база	Врста летова ⁽²⁾	Организација за обезбеђивање континуиране пловидбености ⁽³⁾
Ако је применљиво навести листу алтернативних начина усаглашавања (<i>AltMoC</i>) уз упућивање на повезане прихватљиве начине усаглашавања (<i>AMC</i>) (приложити уз изјаву)				
Оператер потврђује и следеће наводе:				
☐ Оператер испуњава и наставиће да испуњава све услове за обављање делатности који су прописани Законом о ваздушном саобраћају, Анексом IV Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008, која је саставни део Правилника о основним правилима у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја, као и услове прописане Правилником о обављању ваздушног саобраћаја једрилицама, којим је примењена Спроведбена уредба Комисије (ЕУ) 2018/1976.				
☐ Све једрилице које се користе имају потврду о пловидбености ⁽⁴⁾ издату у складу са Правилником о сертификацији ваздухоплова и других ваздухопловних производа, делова и уређаја и о издавању дозвола за обављање ваздухопловно-техничке делатности организацијама за производњу и пројектовање, којим је примењена Уредба (ЕУ) бр. 748/2012.				
☐ Сваки пилот има дозволу и овлашћења који су издати или прихваћени у складу са Анексом I Уредбе (ЕУ) бр. 1178/2011, која је саставни део Правилника о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког особља.				
☐ Оператер ће обавестити надлежни орган о свакој измени података који су наведени у овој изјави и њеним евентуалним прилозима, као и о свакој измени околности која може да утиче на испуњеност прописаних услова и његову оспособљеност за обављање делатности која је предмет ове изјаве.				
☐ Оператер потврђује да су сви подаци наведени у овој изјави, укључујући и њене прилоге, потпуни и тачни.				
Датум, име и презиме				

⁽¹⁾ Попунити табелу. Ако недостаје простора да се унесу информације, потребно их је приложити као засебан прилог.

Прилог мора да буде датиран и потписан.

⁽²⁾ Врста летова се односи на врсту комерцијалног летења које се обавља једрилицом.

⁽³⁾ Подаци о организацији која је одговорна за обезбеђивање континуиране пловидбености обухватају назив организације, адресу и број одобрења.

⁽⁴⁾ Потврда о пловидбености подразумева уобичајену потврду о пловидбености, ограничену потврду о пловидбености или дозволу за лет, издате у складу са захтевима Анекса I Уредбе (ЕУ) бр. 748/2012.